

TOMASZ MARIA DĄBEK OSB

Stanisław Wronka, *Jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą (Ps 1, 3). Antropologiczny wymiar metafory drzewa w Biblii*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2013, 293 s.

Rozprawa ks. Stanisława Wronki *Jak drzewo zasadzone nad płynącą wodą (Ps 1, 3). Antropologiczny wymiar metafory drzewa w Biblii* jest solidnym omówieniem metafory drzewa występującej w Biblii. Autor we wstępie przedstawia stan badań nad metaforami roślinnymi zastosowanymi w Biblii, formy literackie, w których one występują, oraz przyjęty układ rozprawy zależny od indywidualnych cech ludzkich i cech społeczności przedstawianych w metaforach roślinnych oraz metodę pracy.

Część pierwsza poświęcona jest metaforom drzew odnoszącym się do pojedynczego człowieka. Obejmuje trzy rozdziały. W pierwszym (od s. 17) Autor omawia metafory ukazujące człowieka między pięknem i przemijaniem. Analizuje najpierw obrazy ukazujące piękno, rozkosz i witalność: zniewalający urok kobiety objawiający się przez piękno twarzy (Pnp 4, 3b; 6, 7), nieporównywalność z innymi kobietami (Pnp 2, 2), postać wysmukłą, przyciągającą (Pnp 7, 8–9), zaproszenie do swego ogrodu (Pnp 4, 12–5, 1), intymne zjednoczenie (Pnp 2, 17; 4, 6; 8, 14), rozporządzanie sobą (Pnp 1, 6b), piękno wymagające ochrony (Pnp 2, 15), świadomość swej wartości (Pnp 8, 11–12) oraz szczęśliwą płodność (Ps 128 [127], 3a). Następnie omawia teksty ukazujące fascynującą moc mężczyzny, jego postać mocną i kształtną (Pnp 5, 11. 13. 15b), nieporównywalność z innymi mężczyznami (Pnp 2, 3) i odurzający zapach (Pnp 1, 13–14). Kończy, analizując tekst, który pokazuje świeżość synów (Ps 128 [127], 3b).

Druga część pierwszego rozdziału (od s. 72) to omówienie tekstów o kruchości i przemijaniu człowieka, jego małości (Hi 13, 25) jako istoty zniszczalnej (Hi 13, 28), śmierć jako jego koniec: bezpowrotne odejście (Hi 14, 7–12), którego następstwem są wykorzeniona nadzieja (Hi 19, 10), nieziszczone marzenie (Hi 29, 19). Autor analizuje tekst Koheleta o siwiźnie i starczym rozkładzie (Koh 12, 5), Syracydesa o wymianie pokoleń (Syr 14, 18), pokazuje człowieka jako ofiarę wojny: cel ataków (Pwt 20, 19), znajdującego się w ogniu walki (Ps 118 [117], 12), przeżywającego lęk (Iz 7, 2) i wyniszczenie (Lm 4, 8). Bogactwo tekstów biblijnych powoduje, że jest to najobszerniejszy rozdział obejmujący blisko dwie trzecie rozprawy.

Następny rozdział poświęcony jest człowiekowi stojącemu pomiędzy sprawiedliwością i występkiem (od s. 102). Przedstawia teksty, które ukazują splendor, trwałość i owocowanie sprawiedliwego, jego prawdziwą ufność w Panu (Jr 17, 7–8), w łaskawości Bożej (Ps 52 [51], 10), upodobanie w Prawie Pana (Ps 1, 3) oraz przekonanie o sprawiedliwości Boga (Ps 92 [91], 13–15). Przeciwnieństwem sprawiedliwości i jej następstw jest słabość i rychły kres występnego, który żywi fałszywą ufność w człowieku (Jr 17, 5–6), w bogactwie (Ps 52 [51], 7), co powoduje, że krąg jego życia jest niszczoney (Jk 3, 5b–6). Natchnione teksty piętnują przeklinające usta (Jk 3, 12a) i fałszerzy Ewangelii (Jud 12)

Rozdział trzeci (od s. 142) pokazuje metafory biblijne charakteryzujące szczególne jednostki: króla – sytuacje związane z wyborem władcy (Sdz 9, 8–15), rozgrywkę królów (Ez 17, 1–24) i ukaranie pychy mocarzy: faraona (Ez 1, 1–18) i Nabuchodonozora (Dn 4, 7b–14. 17–24) oraz Jezusa zgładzonego z ziemi żyjących (Łk 23, 31), który jest ośrodkiem wspólnoty (J 15, 1–8) i Panem historii (Ap 5, 5; 22, 16).

Część druga to omówienie metafor drzewa odnoszących się do narodów. Zawiera dwa rozdziały. Czwarty (od s. 201) przedstawia obrazy ukazujące Izrael od wybrania do odrodzenia, jego wybranie i niewierność: przyjemność Pana (Oz 9, 10a), nieodwzajemnioną miłość (Iz 5, 1–7), postępowanie jak nierządnicą (Jr 2, 21) oraz karę jako konsekwencję lekceważenia miłości Boga, która dotknie bezwartościowy naród (Ez 15, 2–8). Zostanie on pogiębiony (Ps 80 [79], 9–17). Jednak potem nastąpi odrodzenie: przymierze z Bogiem zostanie odnowione (Iz 27, 2–6), dla Izraela będzie to nowe stworzenie (Iz 44, 4).

Ostatni krótki rozdział (od s. 237) to analiza metafor pokazujących narody pogańskie w planach Bożych, karę dla grzesznych narodów (Am 2, 9), wrogów Izraela (Iz 63, 19b–64, 2a), a na końcu zbawienie jako owoc powszechnego miłosierdzia Bożego (Jon 4, 6–11): wszczęcie w lud Boży (Rz 11, 16–24).

Bibliografia (od s. 259) zawiera wiele pozycji w różnych językach, pozwala zorientować się w literaturze poświęconej badanemu zagadnieniu. Trzy indeksy obejmują teksty biblijne zawierające antropologiczne metafory drzewa wykorzystane w pracy (od s. 277), gatunki drzew i krzewów opisane szerzej w pracy (od s. 278), drzewa i krzewy oraz ich symbolikę antropologiczną (od s. 279). Streszczenie oraz spis treści w języku angielskim pozwalają poznać układ i główne myśli rozprawy osobom nie znającym naszego języka.

Analizy opierają się na sumiennym badaniu tekstów oryginalnych. Autor daje świadectwo dobrej znajomości języków biblijnych, właściwie korzysta z bogatej literatury polsko- i obcojęzycznej. Tekst pisany jest w sposób komunikatywny, zwięzły, wyrażający krótko bardzo wiele treści.

Książka jest wybitnym osiągnięciem naukowym, omówieniem ważnego tematu biblijnego, cenną pozycją naukową i pomocą do popularyzacji i duszpasterstwa. Pokazuje bliskość i aktualność Biblii dla człowieka – także współczesnego oraz wartość przyrody jako pięknego Bożego dzieła, które pozwala również głębiej patrzeć na człowieka, jego postępowanie i następstwa jego czynów.

